

forum for
natur og
friluftsliv
TROMS

Harstad kommune

postmottak@harstad.kommune.no

10. februar 2017

Høringsuttalelse kommuneplanens arealdel for Harstad 2016 – 2026

Forum for Natur og Friluftsliv (FNF) Troms er kjent med at Harstad kommune har kommuneplanens arealdel til offentlig høring. Vi har innhentet kunnskap og formeninger fra frivillige organisasjoner i vårt nettverk og ønsker å komme med innspill.

Harstad kommune har en attraktiv natur med rolige åser, høye fjell, yndet strandsone og et spennende øyrike. Landskapet er mangfoldig og friluftsmulighetene mange. FNF Troms anbefaler Harstad kommune å satse på disse kvalitetene til det beste for bolyst, reiselivsnæring, stedsutvikling, livskvalitet og gode opplevelser i tiden framover. For å kunne realisere potensialet er det viktig at verdifull natur, friluftsområder og landskap ivaretas gjennom kommuneplanens arealdel.

Boligområder og fortetting

FNF Troms er positive til en fortetting og knutepunktstrategi. Ved god gjennomføring vil dette bidra positivt i et miljøperspektiv. Aktiv transport blir en kjerne i denne strategien og offensiv satsing på gang- og sykkelvei, samt offentlig transport er nødvendig. Fortetting må derimot ikke skje for enhver pris. Avgjørende moment for bolyst, folkehelse, trivsel, m.m. er ivaretagelse av grøntområder, naturlig fjære, grønne korridorer, stier og snarveier, bekker m.m. Alle bør sikres kort gåavstand til stier, fjære eller sammenhengene løypenett. Det er også avgjørende at alle skoler og barnehager har attraktive grøntområder i gangavstand. Tilrettelegging for både aktiv transport og gode friluftsområder vil løfte folkehelsen, både samfunnsmessig så vel som på personnivå.

FNF Troms synes det er positivt at kommunen er restriktive med å legge ut nye områder for boligbygging i arealplanen, basert på boliganalysen. Vi er enige i at en fortetting av sentrumsområdene er en god tilnærming for videre utvikling av Harstad. Kommunen nevner en del viktige premisser for god bokvalitet. Vi ønsker også at nærfriluftsområder inkluderes her. Grønne korridorer og lommer er særlig viktig å beholde gjennom en fortettingsprosess. Grensa mot Folkeparken og de bynære viktige friluftsområdene må ikke innskrenkes.

Strandsone

FNF Troms finner det gledelig at det er sterkt fokus på å sikre strandsonen og at det er lagt inn hensynssoner for friluftsliv på de viktigste strandområdene for befolkningen. Strandsonen står i en særstilling for allmenne interesser og vi mener at flere hensynssoner i strandsonen kunne vært lagt inn, samt evt. en hensynssone i 100-metersbeltet. Det er positivt at «Stien langs sjøen» er vist på

FNF Troms, Holtvegen 66, Pb. 2284, 9269 Tromsø

Tlf: 4141 7339 E-post: troms@fnf-nett.no Internett: www.fnf-nett.no/troms

FNF Troms er et samarbeidsforum for 13 natur- og friluftorganisasjoner i Troms som tilsammen representerer rundt 15000 medlemmer. Medlemsorganisasjoner: Troms Turlag, Harstad Turlag, Norges Turmarsjforbund Troms, Naturvernforbundet i Troms, 4H Troms, KFUK-KFUM-speiderne Troms, Troms Fylkeskystlag, Troms Orienteringskrets, Norges Jeger- og Fiskerforbund Troms, Nord-Troms Krets av Norges Speiderforbund, Framtiden i våre hender Tromsø, Nord-Norsk Botanisk forening, Tromsø Casting og Fluefiskeforening.

plankartet som fremtidig gangveg, samt inkludert i bestemmelsene med at «*All planlegging og nye tiltak som berører traseen skal legge til rette for gjennomføring av «Stien langs sjøen»*».

Krøttøya

På Krøttøya er det foreslått en ny regulering av området til LNFR-spredd fritidsbebyggelse. Slik FNF forstår det åpner dette for opptil fire nye fritidsboliger. Krøttøya er liten, utgjør et svært viktig friluftsområde og har en verdifull og yndet strandsone. Det er svært viktig at de potensielt nye fritidsboligene reguleres slik at de ikke går ut over allmenn ferdsel i området, for eksempel de som skal telte ved de attraktive leirplassene og strendene i området. En må huske 150 metersregelen angående camping fra bebodd hus og hytte, og sørge for at nye bygg ikke fortrenger friluftsliv, reiseliv og allmennheten. Det er positivt at det er lagt inn i bestemmelsene 3.4.3 om særlig hensyn til landskapsprofiler, turstier, sammenhengende vegetasjon mm, og vi kunne gjerne sett at strandsone og friluftsområder også var nevnt.

Friluftsliv og rekreasjon

Det er i hovedsak Helløya og Krøttøya som trekkes frem som svært viktige områder. Det heter at det derfor blir «*svært viktig å holde et sterkt fokus på å opprettholde disse kvalitetene ved en spredt fritidsbebyggelse i området*». FNF etterlyser også grundigere beskrivelse av andre friluftsområder i kommunen utover «Harstad er omgitt av friluftsområder». Vi ser også at infrastruktur for friluftsliv, særlig løyper, stier og sammenhengende grønne korridorer, skulle vært synliggjort i arealdelen – i alle fall i en temakartdel. Vi kommer tilbake til nærmere betraktninger under.

Verdikartlegging av friluftsområder

FNF Troms etterlyser et temakart som viser verdikartleggingen av friluftsområder som er gjennomført i Harstad. Vi er klar over at det nå pågår et arbeid for å kartlegge et langt større antall enn de drøyt 20 større områdene som allerede er kartlagt. Det er likevel viktig at disse synliggjøres. Noen av dem vises det også til i teksten i plandokumentet, og da er det avgjørende å kunne se avgrensningene på et kart. Temakaret mener vi er svært viktig å inkludere. Kartleggingen er et viktig redskap i videre arealplanlegging og bør inkluderes som en naturlig del av kunnskapsgrunnlaget for videre utvikling i kommunen. FNF oppfordrer til at også friluftsområder i sjø inkluderes i den utvidede kartleggingen, og at det går ut over de 18 friluftsområdene som er nevnt i arealplanen. FNF Troms og de frivillige organisasjonene bidrar gjerne med kunnskap i arbeidet.

Barnetråkk

FNF Troms er kjent med at Harstad kommune har gjort kartlegginger over barnetråkk. Dette er meget positivt og vi håper kunnskapen blir benyttet aktivt i arealplanleggingen. Det er også fordelaktig om disse registreringene kommer med som eget temakart i arealdelen, noe vi ikke kan se per i dag. Vi vil minne om at det sannsynligvis gjenstår stier og løyper som ikke enda er registrert og ber om at dette tas høyde for og undersøkes før eventuelle utbygginger. Utarbeiding av en sti- og løypeplan i samarbeid med Midtre Hålogaland friluftsråd anbefales. Her vil også gamle ferdselsårer med spennende kulturhistorie kunne tilknyttes.

Statlig sikring

Harstad har i dag et statlig sikret friluftsområde, Kanebogen. Dette er meget viktig for friluftsliv og bading, samt for kajakkpadling. Friluftslivsområdet må tilrettelegges og driftes slik at det framstår som attraktivt til bruk for hele befolkningen. Vi ser også fordelene med å bevare nye områder i Harstad gjennom statlig sikring, og ønsker å trekke fram Gressholman og Folkeparken som aktuelle områder for statlig sikring. Dette er også en god mulighet for kommunen til å sikre seg ekstra midler til tilrettelegging.

Markagrense

Natur- og friluftsansisasjonene etterlyser en markagrense i Harstad for å sikre friluftsområdene ytterligere. Markagrense er etablert i en rekke norske byer, blant annet Bodø og Tromsø. Det finnes ulike måter å gi markagrensa juridisk binding. Et eksempel fra Trondheim kommune er å kunne benytte pbl § 11-9 Generelle bestemmelser til KPA - Juridisk avgrensning. Her har de bestemmelsesområde for marka i § 40.1, som lyder: *«Innenfor bestemmelsesområde marka skal det tas særskilt hensyn til natur og friluftinteresser. Tilrettelegging for friluftsliv i samsvar med arealformålet kan tillates dersom viktige økologiske funksjoner blir opprettholdt. Andre tiltak tillates ikke.»* Kombinasjonen med markagrense og grøntstruktur, eventuelt Infr-område, gir ekstra styrke til å bevare verdifulle friluft-, markaområder. I tillegg til den juridiske bindingen har også grensen som regel en sterk og effektiv symboleffekt for både politikere og beboere.

Ideelt sett burde markagrensen vært inkludert i denne versjonen av arealplanen. FNF Troms har likevel forståelse for det kan være utfordrende å inkludere dette i denne runden, da det er viktig med en god prosess og bred forankring. FNF oppfordrer på det sterkeste til å starte opp prosessen med å etablere en markagrense for Harstad og at arealplanen revideres så snart dette arbeidet er ferdig. For å sørge for en forankring allerede nå anbefaler vi å inkludere et punkt i nåværende arealplan som lyder noe slikt som: *«Harstad kommune skal igangsette arbeidet med etablering av en markagrense og vil revidere arealplanen så snart arbeidet er ferdig»*. Natur- og friluftsansisasjonene bidrar gjerne i denne prosessen.

Sammenheng mellom strandområder og grønne korridorer

FNF Troms etterlyser en synliggjøring og sikring av korridorer fra «fjære til fjell». Å prioritere en del viktige sammenhengende områder fra strandsone og inn i marka, særlig i bebygde områder er viktig. Her kan en benytte hensynssone og/eller grønnstruktur.

Blå- og grøntstrukturplan

Vi savner et overordnet kunnskapsgrunnlag for blågrønne arealer (som bekker, myr, vann med tilgrensende vegetasjonssone) som letter arbeidet med å planlegge og gjennomføre intensjonen om å ivareta dette. En overordnet blå- og grøntstrukturplan vil kunne være av stor betydning og sikre et grundigere kunnskapsgrunnlag til arbeidet med arealdelen. En gjennomføringsmodell kan være:

Trinn 1 Kartlegge naturtyper, kulturlandskap, stier og løyper, gamle ferdselsveier i fjellet, strender, verdifulle trær, steingjerder, steinstikkrenner, bekker m.m. og sette det i system.

Trinn 2 Analysere og dra sammen blå- og grønnstruktur – brutt ned på bydelsnivå

Trinn 3 Prioritere og sikre hver bydel stier, løyper, parker, tilgang på fjæra og rennende elver/bekker i gangavstand til alle

FNF Troms minner om at stier har dårlig rettsvern i Norge, men at verdien av dem i et byutviklingsperspektiv er svært stor. Vi oppfordrer sterkt til at stiene tillegges stor vekt gjennom arealplanen.

Myr

Myr og våtmarksområder, spesielt i lavlandet, forsvinner i stort tempo. Også i Harstad og nærliggende områder er disse under press. Nordvikmyra, myra ved travparken, samt Stormyra i Skånland er nå truet. Våtmarksområdene ved Sørвика har også store verdier knyttet til seg som er viktige å bevare. Myra er viktig for tjenester som flomdemping, vannrensing, karbonlager, samt habitat, matfat og rasteplass. Myrområdene bygges ofte ned bit for bit, samtidig som vi ser økt nasjonal oppmerksomhet om å ivareta også de mer vanlige fattig- og høymyrene. FNF anbefaler at ivaretagelsen av myr og våtmarksområdene kommer enda sterkere til syne gjennom arealplanen.

Småbåthavner

Tilgjengelighet med båt er ansett som en viktig premiss for å utøve visse typer friluftsliv til sjøs. Det er positivt at det understrekes viktigheten av at småbåtanleggene blir samlet i større flytebryggeanlegg, og ikke etableres som små private, spredt rundt.

Naturmangfold

Kommunen skriver i «1.c. Naturmangfold» at «*ut fra kunnskap om arealene er det ikke stor sannsynlighet for at planforslaget skal berøre naturmangfoldet vesentlig negativt*». FNF Troms mener dette er relativt vagt. Dersom noen av de nye arealformålene har en viss sannsynlighet for å påvirke naturmangfoldet negativt er dette meget viktig å fange opp. FNF Troms mener det er en selvfølge at Harstad kommune legger vekt på forvaltningen av naturmangfoldet og nml-prinsipper. Vi anbefaler kommunen inkluderer «*det skal legges vekt på å få kartlagt det biologiske mangfoldet i kommunen på tilfredsstillende vis, med fokus på områder der endring av arealformål er aktuelt, samt i kystnære områder generelt.*» Vi anbefaler at kartleggingen gjøres grundig og helhetlig, ikke kun begrenset til der vi i dag vet at det er aktuelt med endring av arealformål. En grundig kartlegging vil føre til besparelser og mindre konflikter i det lange løp. Dette gjelder også for temaet landskap, hvor en grundigere landskapsanalyse som beskriver og verdsetter landskapskvalitetene vil være å anbefale.

Skogbruk

Flere natur- og friluftsansjasjoner opplever at medvirkningen knyttet til nye plantefelt og skogsbilveier har vært begrenset. Det er svært viktig med grundige vurderinger knyttet til fragmentering, stengsler og samlet belastning knyttet til disse inngrepene. Vi oppfordrer til at natur- og friluftsansjasjonene involveres sterkere på dette feltet i tiden framover.

Forslag til arealformål

Det er gledelig at kommunen har luket ut mange konfliktfylte forslag til arealformål, særlig knyttet til viktige friluftsområder, landskap og strandsone. FNF har inntrykk av at kommunen har ivarett de viktigste verdiene i så måte.

Folkeparken

Det er positivt at kommunen har hensynssone friluftsliv for folkeparken, samt strenge bestemmelser om ivaretagelse av friluftslivet. Vi spør oss likevel om ikke grønnstruktur vil være et mer egnet arealformål for folkeparken enn Infr. Grønnstruktur med formål friluftsliv, samt hensynssone, vil stå sterkt. Ved neste rullering bør Folkeparken inngå innenfor en markagrense.

Fritidsbebyggelse - hyttenaust

I flere av de foreslåtte nye arealformålene foreslås det tillatelse til såkalte hyttenaust i strandsonen som allerede er regulert til Inf. Dette gjelder blant annet område nr. 48 og 68. «Hyttenaust» kan anses som en hytte, og gir en annen tilgang til området for allmennheten enn et naust. En hytte har innmark rundt seg som gjør at allmennheten ikke nødvendigvis kan ferdes der. Når dette finner sted i strandsonen vil hyttenaust være mer privatiserende og i større grad fortrenge den allmenne ferdselen. Dette er uheldig. Vi ser også at verdiene for friluftsliv og rekreasjon er rød (negativ / vesentlig konsekvens). Vi anbefaler at disse områdene ivaretas videre til det beste for friluftslivet ved å reguleres til naust kontra hyttenaust.

Arnøya

FNF Troms vil rose kommunen for å ivareta Arnøya i arealplanen til det beste for naturmangfold, INON, landskap og friluftsliv m.m. Dette er en yndet og viktig øy for byens befolkning.

Gang- og sykkelvei

Det er nødvendig å sikre gang- og sykkelvei, særlig mellom skole, barnehage og boligfelt. Gangveiene må også få tilstrekkelig brøyting og vedlikehold vinterstid slik at de kan stimulere til aktivitet også i den mørke og kalde årstiden. Grøntstruktur må også ivaretas i disse områdene.

Samlet virkning

Det er viktig at det blir gjort gode, samlede vurderinger av virkningene ved alternative arealbruksendringer. Disse må også omfatte de ulike fagtema som friluftsliv, landskap, strandsone og folkehelse.

Friluftsliv og folkehelse

FNF Troms minner om at friluftsliv fremmer livskvalitet og helse, samt gir naturopplevelser, mestring og rekreasjon. Friluftsliv er en del av kulturarven og gir identitet og bolyst. Friluftsliv er lavterskel, sosialt utjevne og inkluderende. Tilrettelegging og satsing på et aktivt og enkelt friluftsliv er en billig og effektiv investering for god folkehelse. Eksempler på gode arealtiltak er utearenaer med tilrettelegging for fysisk aktivitet, tilgjengelige turområder og skilting av turveier. FNF Troms anbefaler friluftsliv som et prioritert satsingsfelt for Harstad, samt at vi minner om de store ressurser som ligger i kommunens frivillige organisasjoner og i Midtre Hålogaland friluftsråd. Vi oppfordrer til aktiv satsing på og samhandling med disse.

Vi tar gjerne mot henvendelser fra kommunen i saker og områder som berører våre medlemmers interesser.

FNF Troms ønsker Harstad kommune lykke til med å ferdigstille kommuneplanens arealdel og har tillit til at natur- og friluftsinnteresser blir ivaretatt i videre saksgang.

For Forum for Natur og Friluftsliv Troms
Eivind Høstmark Borge
Fylkeskoordinator

Kopi:
Fylkesmannen i Troms
Troms Fylkeskommune